

Izjava Christiana Schwarz-Schillinga visokog predstavnika za BiH na konferenciji za medije uoči početka izborne kampanje

Hvala vam svima što ste došli ovdje danas, neposredno uoči početka bitne izborne kampanje.

Ova kampanja je bitna zbog toga što će lideri i stranke koje budu izabrane 1. oktobra morati preuzeti odgovornost za budućnost ove zemlje i povesti je prema Evropi nakon zatvaranja Ureda visokog predstavnika.

Sutrašnji dan označava zvanični početak izborne kampanje, a isto tako navršava se i 100 dana od mog obraćanja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Tom prilikom, apelirao sam na parlamentarce da iskoriste ovaj period i da na tih 100 dana, koji se nalaze pred njima, gledaju kao na priliku da pokažu i biračima i međunarodnoj zajednici kako su sposobni za donošenje odluka u interesu svih građana Bosne i Hercegovine.

Takođe sam pomenuo i niz zakona, mjera i reformi koje bi unaprijedile živote građana i olakšale put Bosne i Hercegovine ka evropskim integracijama.

Između ostalog, pomenuo sam Zakon o visokom obrazovanju, Zakon o obligacijama, Zakon o platama, uspostavu centralnog sistema supervizije banaka, Zakon o državnom fiskalnom vijeću, i Zakon o lijekovima.

Ovaj program rada jeste bio ambiciozan. Ali s obzirom na

okolnosti i potrebe Bosne i Hercegovine, pomenuti program je bio realan, i iznad svega, neophodan.

Kao bivši parlamentarac, čvrsto vjerujem u važnost institucije parlamenta kao vrhunca demokratije. Osim toga, način na koji parlament radi ukazuje na opće stanje u kojem se društvo nalazi.

Prvi dan po preuzimanju funkcije visokog predstavnika i specijalnog predstavnika Evropske unije, jasno sam rekao da je moja uloga ovdje da nagledam proces prenosa odgovornosti za mirovni proces na domaće vlasti.

Nemam namjeru donositi odluke umjesto onih koji nemaju hrabrosti da ih sami donose, i neću intervenisati nametanjem zakona svaki put kada domaće vlasti ne ispune svoje dužnosti.

Moja uloga ovdje je da pružam podršku, savjetujem i zagovaram pozitivne trendove. Međutim, u mom obraćanju parlamentu, naglasio sam kako neću mirno stajati i gledati kako tamna strana političkog života, koja očigledno postoji u ovoj zemlji, preuzima kontrolu.

Posebno sam naglasio da ću govoriti o slučajevima neispunjavanja bitnih obaveza, te o slučajevima gdje se trebaju postići viši standardi. Obećao sam da ću otkriti identitet onih koji nisu ispunili svoje dužnosti, ili su djelovali bez integriteta.

Nijedan od svih zakona koje sam pomenuo u svom obraćanju parlamentu nije usvojen. Uistinu, jedino pitanje koje sam pomenuo u svom obraćanju, a koje je riješeno u međuvremenu, je pitanje izmjena Zakona o krivičnom postupku koje su bile neophodne kako bi se osiguralo uspješno prosljeđivanje predmeta od Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u Hagu.

Postoji niz razloga za neusvajanje zakona od kojih su neki opravdani, dok drugi nisu.

Neposredno nakon mog obraćanja parlamentu i iz razloga o kojima javnost nije obavještena, delegati iz reda srpskog naroda su napustili sjednicu i bojkotovali parlament u periodu od skoro četiri sedmice, čime su u potpunosti blokirali zakonodavni proces.

Pored bojkota, napredak u usvajanju zakona je usporen i predizbornim aktivnostima uoči oktobarskih izbora.

Međutim, ovi razlozi ne objašnjavaju učinak ovog parlamenta u periodu od prethodnih 100 dana.

Vi se nesumnjivo pitate koga u ovom parlamentu držim odgovornim za propuste u procesu usvajanja zakona. Iako se situacija razlikuje od zakona do zakona, jasno je da vladajuće stranke snose veliki dio odgovornosti. Stoga, ako to želite, mogu imenovati političke stranke i vlade koje trenutno blokiraju svaki od ovih zakona.

Zakoni koje sam pomenuo u svom obraćanju parlamentu su od ključnog značaja za dobrobit svih građana ove zemlje, bez obzira na njihov nacionalni identitet i stranačku pripadnost.

Na primjer, u slučaju Zakona o visokom obrazovanju, teži se ka tome da se unaprijede mogućnosti za sve mlade ljude u ovoj zemlji, da se usklade standardi za predmete i ispite na svim univerzitetima u zemlji, te da se pomogne ovim mladim ljudima da studiraju u drugim evropskim zemljama.

Ovaj zakon kao i svi drugi koje parlament nije usvojio su prijeko potrebni i još uvijek čekaju na usvajanje. Svako kašnjenje u ovom trenutku znači višemjesečno kašnjenje jer je potrebno da se konstituiraju novi parlamenti, da se formiraju nove vlade, a osim toga, nova postavka parlamentaraca mora ponovo pregledati svaki pojedinačni zakon.

Ipak, ovaj parlament još uvijek ima priliku da poboljša svoj učinak. Iz tog razloga, juče sam uputio pismo kolegijima oba doma državne Parlamentarne skupštine u kojem sam pozvao

predsjedavajuće i zamjenike predsjedavajućih na razgovore u mom uredu naredne sedmice sa ciljem organizovanja izvanrednih sjednica parlamenta u septembru.

Smatram da bi takvim potezom parlamentarci bili u mogućnosti da usvoje jedan ili dva zakona koji još uvijek čekaju na usvajanje. Posebno smatram da se Zakon o lijekovima može, i treba, usvojiti.

U isto vrijeme, parlamentarci bi takođe doprinjeli boljoj reputaciji njihove institucije u očima birača u ovoj zemlji, kao i u očima posmatrača izvan zemlje, pogotovo u Briselu.

Reputacija parlamenta, kao i ponašanje političara, jesu pitanja od suštinske važnosti u svakoj demokratski uređenoj državi.

Politički lideri su dužni da se ponašaju odgovorno, i u svojim obraćanjima i u svom djelovanju. Čak i u predizbornom periodu, oni moraju pronaći pravu ravnotežu između jednokratnih poziva biračima i dugoročnih interesa države.

Parlamentarci ove zemlje sada moraju odgovoriti ovom zadatku i pokazati kako su pravi lideri i iscjelitelji koji su sposobni da povedu Bosnu i Hercegovinu iz faze implementacije mira ka euroatlantskim integracijama.

Ovo je jedini način priključivanja ostatku Evrope, čemu očigledno teži i biračko tijelo.

Hvala vam na vašem vremenu.

Pitanja novinara

Novinar #1:

Ovo zapravo nije pitanje, već komentar. Gotovo sve stranke koje ste naveli blokiraju neki zakon. Zbog toga se pitam za

koga ćemo onda glasati?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Za svaki zakon vam mogu imenovati barem jednu političku stranku koja ga blokira. Međutim, vi to znate – vi posjećujete parlament, vidite šta se dešava, a znate da se ti zakoni moraju usvojiti. U medijima svi znaju koje su to stranke koje su odgovorne za blokiranje zakonodavnog procesa.

Novinar #1:

Želim reći da je sada na biračima da promijene ovu situaciju, jer je to očigledno i razlog zbog kojeg vi sve ovo govorite i zbog kojeg smo mi danas ovdje. Sada, iz perspektive birača, kada pregledate spisak i odlučite da ne želite glasati ni za jednu od političkih stranaka koje blokiraju ove značajne zakone, otkriti će te da se ustvari na spisku nalaze sve političke stranke koje i postoje u BiH. Znači, ne postoji nitko za koga možemo glasati. Da li je to stvarno tako ili se može napraviti razlika između tih stranaka, da li neke snose veću odgovornost za blokiranje i opstrukciju od drugih?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Da, mislim da postoji razlika.

Novinar #1:

Znači, neke političke stranke snose veću odgovornost. U redu. Odlično.

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Međutim, važno je istaći da su birači ti koji moraju praviti tu razliku, ocijeniti koje su to stranke, a ne ja.

Novinar #2:

Kao što ste rekli, čini se da u ovoj zemlji ima prilično dosta opstruiranja i blokiranja. Da li mislite da bi se situacija mogla popraviti nakon izbora?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Dakle, ako ovo jeste demokratski uređena država, slobodna volja naroda može promijeniti ovu situaciju. U tome i jeste razlika između diktature i demokracije. Čudesno je što su ljudi došli na tu ideju – da pruže mogućnost biranja sredstava kojim bi promijenili situaciju bez krvoprolića, ratova i borbi. To jeste i suština demokracije, samo se ta mogućnost mora iskoristiti. Međunarodna zajednica je iskoristila priliku da ovoj državi pruži te mogućnosti. Sada se te mogućnosti moraju iskoristiti. To je sve.

Novinar #3:

Možete li nam reći da li ste odgovorili predsjedavajućem Savjetu ministara, Adnanu Terziću, u vezi sa privatizacijom Telekomu?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Da. Da, dobio je odgovor.

Novinar #1:

Upravo zbog situacije koju ste maločas opisali, koliko ste zabrinuti zbog planova o zatvaranju Ureda visokog predstavnika iduće godine, i zbog prenošenja – ustvari Bonske ovlasti se neće uopće prenositi, zar ne? Znači, koliko vas zapravo brine da političari, a niti bilo tko drugi u ovoj državi, neće biti sposobni preuzeti odgovornost za ovu zemlju?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni

predstavnik EU za BiH:

Znate, imali smo ozbiljan razgovor na tu temu tokom sastanka Vijeća za implementaciju mira gdje smo i donijeli odluku da će se 30. juna iduće godine zatvoriti Ured visokog predstavnika. Kao rezultat tog razgovora sada postoje stavke u toj Odluci koje nalažu da se mora izvršiti konačna ocjena situacije, da se još zadnji put ponovo razmotri situacija u BiH, te ocijeni da li je podobna, odnosno da li se može zatvoriti Ured visokog predstavnika. Mislim da smo svi to zajedno odlučili nakon razgovora jer smo uvidjeli da postoji opasnost da ova država nije u potpunosti spremna i prihvatila odgovornost za ovu tranziciju.

Moram vam priznati da razloga za brigu nema ništa manje danas nego što ih je bilo onog dana kada smo donijeli tu odluku. Prema tome, u februaru moramo ocijeniti situaciju, tada ćemo vidjeti kakav su sud birači donijeli, kakvo je njihovo rasuđivanje bilo; moramo ocijeniti kako protiče proces formiranja nove vlade; kako protiče proces reformi; kakav je rad koalicija, da li podržavaju vladu, da li većina u parlamentu podržava novu vladu; kakav je početak novih razgovora o ustavnim reformama; kakva je situacija sa reformom policijskih struktura; te kakva je situacija sa ostalim zakonima. Sve ovo će biti kriteriji koji će se uzeti u obzir pri donošenju konačne odluke, krajem februara, o zatvaranju Ureda visokog predstavnika.

Naravno postoje dvije alternative. Prva je da budemo hrabri i da vjerujemo u ovu državu, te da potvrdimo zatvaranje Ureda visokog predstavnika. Druga alternativa je da odgodimo tranziciju Ureda visokog predstavnika u Ured specijalnog predstavnika EU za BiH, što bi stavilo BiH na kraj reda zemalja zapadnog Balkana za integraciju u Evropsku uniju – to bi dovelo BiH u veoma tešku situaciju. Prema tome, međunarodna zajednica se ne nalazi u lakoj situaciji i preuzima odgovornost za ovu odluku. Nadamo se da ćemo moći donijeti odluku koja je zasnovana na jasnim ocjenama situacije.

Novinar:

Moje pitanje se odnosi na sve što ste maločas rekli o Evropskoj uniji i Bosni i Hercegovini. S obzirom da je usvajanje većine zakona trenutno blokirano, i da će se uskoro održati izbori, te će se morati formirati nova vlada, parlamenti i tako dalje, da li Vi zaista vjerujete da će BiH potpisati Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju ove godine ili barem početkom slijedeće godine? Koje su realne šanse Bosne i Hercegovine za započinjanje pregovora sa Evropskom unijom?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Znate da sam rekao da sam uvijek, pa čak i u kritičnim vremenima, optimista. Da nisam optimista, sumnjam da bi danas uopće i bio ovdje. Potrebno je dosta strasti i optimizma, kao i ogromne količine realizma kako bi mogli ostvariti pozitivne rezultate. Dakle, ne mogu reći da ne vjerujem da će se, možda tek nakon izbora, ponovo pokušati uspjeti sa reformom policijskih struktura. Smatram da čak iako se uspješno okončaju pregovori između vlade i Evropska komisija o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, Evropska komisija neće dati svoj potpis sve dok svi najvažniji preduslovi nisu ispunjeni, a jedan od tih preduslova je i reforma policijskih struktura BiH. Dakle, sada je sve na osobama koje su odgovorne za to – političarima. Oni trebaju odlučiti da li žele dobiti taj potpis ili ne.

Bilo je nekih čudnih izjava o tome kako ste živjeli bez Evrope zadnjih deset godina, te će te preživjeti bez Evrope i slijedećih deset. Na takve izjave mogu samo reći da te tvrdnje nisu istinite, prvenstveno zbog toga što je posljednjih deset godina međunarodna zajednica najviše zaslužna za mir u ovoj zemlji. Dakle, bez prisustva međunarodne zajednice i Evrope u ovoj zemlji ne bi bilo ni mira. Kao drugo, u slučaju da ne bude evropskog prisustva ovdje u slijedećih deset godina

smatram da to ne bi bilo po volji većine birača, jer zaista integracija ove cijele regije u EU je u interesu ovog naroda, pogotovo jer to uveliko utiče na standard življenja, na ponašanje ljudi, na njihovu mogućnost da putuju po Evropi, da razmjenjuju mišljenja i obezbijede budućnost za slijedeću generaciju. Smatram da oni koji tvrde da integracija u EU nije važna ustvari i ne shvataju istoriju, ne shvataju trenutnu situaciju i ne razmišljaju o budućnosti novih generacija.

Novinar:

Ne mislite li da je došao kraj BiH koja je nastala kao rezultat Dejtonskog mirovnog sporazuma, te da je sada potrebno da BiH razmišlja o novom Ustavu i da bude više ujedinjena, a ne razdvojena, da razmišljanja ne budu toliko različita – pogotovo u Republici Srpskoj i Federaciji?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Potpuno se slažem sa svim što ste sada rekli.

Novinar:

Pitanje nije snimljeno.

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

To je kontradikcija. Maloprije ste i rekli da je to ustvari nešto što oni moraju učiniti. Oni su ti koji moraju promijeniti situaciju. Ja ne mogu promijeniti neku državu. Moja uloga ovdje je da dajem savjete, zagovaram, a samo ponekada i da intervenišem. Međutim, ja ne mogu promijeniti mentalitet naroda i etnička stanovišta, to su prava građana u pravnoj državi i tako je u svakoj demokratski uređenoj državi. Postoje problemi sa etničkim pitanjima, te naravno shvatamo da ovdje postoje mnoge poteškoće, pogotovo s obzirom da je na

ovim prostorima nedavno bio rat. Taj rat je još uvijek živ u sjećanjima svake porodice ovdje. Prema tome, potrebno je imati strpljenja.

Međutim, istorija neće čekati na Bosnu i Hercegovinu. Odluke se donose, a Evropa je u poziciji da donosi odluke. Sjedinjene američke države isto donose odluke. I oni imaju prioritete. Međunarodna zajednica ne može ostati ovdje, nastaviti davati donacije, milijarde za vojsku, itd., čekati dok se vi odlučite da li ste sada spremni ili će te tek to biti za deset ili dvadeset godina. To nije realno i vi morate biti svjesni toga. Svaki birač mora biti svjestan da nemate viška vremena, da ne možete misliti da ako ovo ne učinite sada da će te to ipak moći za deset, dvadeset ili čak trideset godina. Istoriya nije runda nit eksperiment, dakle ne možete misliti da će te proći u slijedećoj rundi ili slijedećem eksperimentu. Suština istorije je donositi odluke za bolju budućnost, ili izgubiti priliku za bolju budućnost, a istoriya je uvijek konačna I obvezujuća. U istoriji nema mjesta za nalaženje isprika, te kao što je Gorbačov rekao, "ako zakasnite, onda i jeste prekasno".

Dakle, samo se nadam da će te to vremenom i shvatiti, a da će međunarodna zajednica imati potrebno strpljenje i imati u obziru tešku situaciju uzrokovanu ratom koji se završio prije tek nekih deset ili dvanaest godina, a koja se naravno ne može riješiti u kratkom vremenskom roku. Dakle, čitav mentalitet naroda je još uvijek obilježen ovim zbivanjima. Mi to moramo razumjeti. A građani BiH moraju shvatiti da nemaju toliko vremena koliko političari tvrde da imaju.

Novinar #4:

Imam dva pitanja. Šta će se desiti sa Mostarom nakon 15.septembra?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Mislim da sam bio veoma jasan o tome šta očekujem u ovoj prvoj fazi. Oni imaju dvije mogućnosti. Prva je da do zadanog roka rasprave i dogovore potreban tok aktivnosti za svako od prioriternih pitanja o kojima sam govorio. A druga je da upute zvaničan zahtjev za arbitražu Uredu visokog predstavnika – a ja sam spreman to uraditi, međutim važno je istaći da će u tom slučaju moja odluka biti konačna i obvezujuća. Neće više biti posredovanja i ikakvog razgovora. Ukoliko se ne desi ni jedno ni drugo, najaviti ću koje će to biti druge mjere koje ću poduzeti.

Novinar #4:

Moje drugo pitanje je šta će te poduzeti protiv osoba koje svakodnevno govore o održavanju referenduma za samostalnost Republike Srpske. SNSD tvrdi da oni to ne žele, međutim svaki dan do nas dopiru iste riječi iz Republike Srpske i od Dodika, prijetnje o referendumu?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Dakle, bio sam vrlo jasan o tome u privatnim razgovorima i javnim nastupima. Takve priče o održavanju referenduma nemaju nikakve realne osnove. To se nikada neće desiti. Što više budu pričali o tome, duže će biti pod iluzijom i neće biti svjesni realnih mogućnosti ove države. Međunarodna zajednica ovo nikada neće dozvoliti, jer bi se time kršio Dejtonski mirovni sporazum. Jasno je da političke stranke i političke vođe koji govore o ukidanju entiteta su u krivu isto koliko i svi ti koji govore o održavanju referenduma za samostalnost Republike Srpske. Svi oni bi trebali malo bolje proučiti Dejtonski mirovni sporazum i zakone, te bi se trebali više usredotočiti na to kako ostvariti bolju saradnju i osmisliti funkcionalniji ustav od onog stvorenog Dejtonskim mirovnim sporazumom. Ustav koji je nastao kao rezultat Dejtonskog mirovnog sporazuma nije idealan, morale su se uzeti u obzir realni argumenti svih strana i to se moralo prihvatiti, inače sada ne bi bilo mira.

Međutim, mi sada moramo stvoriti bolje uslove za funkcionisanje pravne države i prava svakog građana, bez obzira u kojem entitetu, gradu ili kantonu neko živi ili među kojim etničkim grupama, bilo u većinskoj ili manjinskoj situaciji, neko živi. Znači, ovo se mora učiniti kako bi se mogla stvoriti pravna država. Ovo je naravno vrlo zahtijevan i velik zadatak, ali mi to moramo uraditi. A sve te priče o referendumu samo skreću pažnju sa stvarnih problema koje političari trebaju rješavati. To što se priča nije u saglasnosti sa Dejtonskim mirovnim sporazumom, ni sa stavom susjednih zemalja. Trebali bi se usredotočiti na stvaranju mirnog i stabilnog regiona, zajedno sa drugim zemljama iz regiona, a ne trošiti vrijeme i energiju na takve priče. Oni sada trebaju da se skoncentrišu i preuzmu odgovornost.

Novinar iz Švicarske:

Želio bi vam postaviti jedno lično pitanje. Da li će te sigurno ostati u Bosni i Hercegovini, bez obzira na to da li će se Ured visokog predstavnika zatvoriti sredinom iduće godine ili ne?

Christian Schwarz-Schilling, visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU za BiH:

Možda ste to zaboravili, ali sam ja već sada specijalni predstavnik EU za BiH, a od 1. jula slijedeće godine moj mandat postaje mnogo važniji nego što jeste sada. Prema tome, nema razloga da se predomislim.

Hvala vam mnogo što ste došli. Nadam se da vidite da je ovo istorijski trenutak i nadam se da će mediji, kao što ću i ja, djelovati u najboljem interesu birača.